WIETNAM

Mariusz Karwowski

POLITYKA ZAGRANICZNA SOCJALISTYCZNEJ REPUBLIKI WIETNAMU W PIERWSZEJ DEKADZIE XXI W. STAN OBECNY I PERSPEKTYWY¹

1. Ogólne założenia polityki zagranicznej Wietnamu w XXI w.

W ciągu kilkunastu lat realizacji reform *doi moi* sytuacja wewnętrzna i zewnętrzna Wietnamu uległy diametralnej zmianie. W sferze wewnętrznej stworzenie podstaw systemu rynkowego pozwoliło wydobyć gospodarkę z kryzysu i zapewniło jej dynamiczny rozwój. Proces ten w sposób istotny wspomagało oparcie polityki zagranicznej Socjalistycznej Republiki Wietnamu (SRW) na zasadach pokojowej wielostronnej współpracy.

Zmiany zachodzące na przełomie XX i XXI w. zarówno wewnątrz kraju, jak i w środowisku międzynarodowym modyfikują istniejące oraz generują nowe szanse i zagrożenia stojące przed Wietnamem. Odpowiedzią na te wyzwania stało się wprowadzenie korekt do realizowanej strategii rozwoju kraju, w tym przede wszystkim w części dotyczącej polityki zagranicznej. Obowiązująca od 1991 r. doktryna, choć stanowiła jedną z podstaw sukcesu reform *doi moi*, zaczęła z czasem tracić swoją aktualność. Przyczyną był brak jednoznacznego stanowiska wobec przemian zachodzących w środowisku międzynarodowym, w tym zwłaszcza wobec globalizacji, regionalizacji oraz procesów integracji gospodarczej. Podczas IX Zjazdu Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) w kwietniu 2001 r. przyjęty został nowy dokument. Fundamentalne zasady polityki zagranicznej SRW określone w 1991 r., tzn. multilateralizm, „integralne bezpieczeństwo”, suwerenność i niezależność oraz wiodące znaczenie „dyplomacji gospodarczej”, uzupełniono

¹ Artykuł napisany pod kierownictwem profesora Jana Rowińskiego.

nowymi elementami, wśród których najważniejsze to: aktywne działania w kierunku integracji gospodarki Wietnamu z rynkiem światowym, wsparcie dla tworzenia i rozszerzania stref wolnego handlu, a także zasada nieingerencji w sprawy wewnętrzne². Przyjęty dokument rozstrzygał jeden z najpoważniejszych dylematów władz w Hanoi, dotyczący stosunku do trwających procesów integracyjnych oraz roli i miejsca SRW w tworzących się strukturach. O słuszności dokonanego wyboru świadczą bardzo dobre wyniki ekonomiczne kraju między 2001 a 2007 r. oraz optymistyczne prognozy na kolejne lata. Dynamicznie rozwijająca się gospodarka przyczynia się także do wzmocnienia pozycji Wietnamu w sferze stosunków politycznych.

2. Stosunki Wietnamu z krajami ASEAN. Rozwój współpracy w ramach Stowarzyszenia

Zmiany, które nastąpiły w wietnamskiej doktrynie polityki zagranicznej w 2001 r., nie wpłynęły na sposób postrzegania roli i miejsca ASEAN w całości stosunków zewnętrznych SRW. Stowarzyszenie pozostało kluczowym partnerem gospodarczym oraz jednym z najważniejszych elementów strategii bezpieczeństwa kraju (zwłaszcza w kontekście rosnącej potęgi Chin). Ranga przypisywana dwustronnym relacjom znalazła swoje odzwierciedlenie w aktywnym uczestnictwie władz SRW w działaniach podejmowanych przez organizację. Za zakończony sukcesem uznano m.in. VIII Szczyt Szefów Państw Stowarzyszenia, który odbył się w stolicy Wietnamu w 1998 r.³, oraz przewodnictwo Komitetowi Stałemu i Regionalnemu Forum ASEAN w latach 2000–2001⁴. Władze w Hanoi popierały także projekty skierowane zarówno „do wewnątrz” organizacji⁵, jak

² Ta zasada była odpowiedzią władz SRW na pojawiające się naciski na zmiany w systemie politycznym Wietnamu zarówno przez przedstawicieli państw (np. uzależnienie przez Kongres USA negocjacji o BTA od spełnienia wymogów rezolucji Jacksona–Vanika), jak i organizacje pozarządowe (np. Human Rights Watch, Amnesty International).

³ Jednym z ważniejszych przyjętych wówczas dokumentów był Hanojski plan działania, zawierający wiele zaleceń, których implementacja miała ułatwić krajom ASEAN wyjście z kryzysu gospodarczego z 1997 r.

⁴ ASEAN Standing Committee (ASC); ASEAN Regional Forum (ARF); szerzej na temat wietnamskiej prezydencji w tych organach patrz: *Vietnam Plays Bigger Role in ASEAN*, „Xinhua News Agency”, http://news.xinhuanet.com/english/2004-11/29/content_2271009.htm (wejście: 15.04.2009).

⁵ Tak zwane projekty rozszerzające zakres współpracy w ramach organizacji, dotyczące np. koordynacji działań przeciwko przemytowi narkotyków, współpracy w zwalczaniu piractwa na wodach Morza Południowocchińskiego, wspólnego przeciwdziałania terroryzmowi (m.in. na mocy porozumienia Joint Action to Counterterrorism podpisanego podczas szczytu w Brunei w 2001 r.), a także kooperacji w sferze naukowej, technologicznej, infrastrukturalnej itp.

również porozumienia gospodarcze i polityczne podpisywane z najważniejszymi partnerami Stowarzyszenia⁶.

Odrębną kwestią pozostawał stosunek SRW do planów reformy struktur ASEAN. Pierwszy projekt zmian pojawił się w 2000 r. Jego autor, ówczesny premier Tajlandii Chuan Leekpai, wskazywał na konieczność pogłębienia współpracy i wypracowania trwałych mechanizmów działania organizacji, które zastąpiłyby dominującą w procesie podejmowania decyzji zasadę konsensusu⁷. Możliwość wyposażenia Stowarzyszenia w instrumenty ingerencji w wewnętrzne sprawy krajów członkowskich stała się jedną z głównych przyczyn odrzucenia całego projektu przez władze Wietnamu.

Pomimo początkowego niepowodzenia inicjatywy premiera Tajlandii idea reformy ASEAN była przedmiotem dyskusji przedstawicieli krajów członkowskich w kolejnych latach. Logika procesów integracyjnych oraz korekty linii polityki zagranicznej w 2001 r. wpłynęły na zmianę stanowiska Wietnamu w tej kwestii. W efekcie Hanoi wycofało sprzeciw i włączyło się w prace nad nowym kompleksowym projektem reorganizacji Stowarzyszenia. Wstępny zarys planu został przedstawiony przez sekretarza generalnego ASEAN Ong Keng Yonga podczas szczytu APEC w Santiago w 2004 r. Zakładał on stworzenie Wspólnoty ASEAN składającej się z trzech filarów: Wspólnoty Ekonomicznej (ASEAN Economic Community – AEC), Wspólnoty Bezpieczeństwa (ASEAN Security Community – ASC) oraz Wspólnoty Społeczno-Kulturalnej (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC). Podstawą przyszłej AEC ma być utworzenie jednolitego rynku opartego na zasadach wolnego przepływu towarów, usług i kapitału, harmonizacji standardów oraz zniesieniu wszystkich barier taryfowych i pozataryfowych. Inny ważny element stanowi powołanie organów rozstrzygania sporów gospodarczych⁸. Spełnienie wymogów AEC przez wszystkie kraje członkowskie zaplanowano na 2010 r., jednak już od 2005 r. uruchomiono tzw. szybką ścieżkę dla inte-

⁶ ASEAN podpisał porozumienia gospodarcze m.in. z Chinami, Indiami, Japonią, Koreą Południową i Unią Europejską. Wśród najważniejszych porozumień z dziedziny bezpieczeństwa znajdują się: wielostronna Deklaracja zasad postępowania stron na Morzu Południowochińskim z 2002 r. (oprócz zainteresowanych państw ASEAN podpisały ją także Chiny) oraz Traktat o przyjaźni i współpracy z Bali z 2003 r., do przyjęcia którego przedstawiciele ASEAN zachęcali inne kraje regionu. Stroną traktatu w 2003 r. zostały Chiny i Indie, w 2004 r. Japonia, Rosja i Korea Południowa, w 2005 r. Australia i Nowa Zelandia.

⁷ Krytycy obowiązującego w ASEAN mechanizmu podejmowania decyzji wskazywali, że stanowił on główną przyczynę porażki polityki Stowarzyszenia wobec Timoru Wschodniego w 1997 r. oraz wobec kryzysu finansowego w regionie w tym samym roku. Szerzej patrz: *Reform Call Tops Asean Agenda*, BBC News, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/848142.stm> (wejście: 15.04.2009).

⁸ ASEAN Consultations to Solve Trade and Investment Issues (ACT) oraz ASEAN Compliance Body (ACB). Szerzej patrz: przemówienie Ong Keng Yonga *Comprehensive Integration towards the ASEAN Community*, Santiago, 18.11.2004, <http://www.aseansec.org/16570.htm> (wejście: 15.04.2009).

gracji rynków w 11 branżach⁹. Utworzenie ASC ma się odbyć na podstawie tzw. planu działania, którego esencją jest kodyfikacja norm i mechanizmów zapobiegania konfliktom, rozwiązywania istniejących sporów oraz tzw. *peace-building*. W dalszej perspektywie rozwinieciem ASC miałyby się stać intensyfikacja współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa z krajami – „Partnerami dialogu”¹⁰. Ostatni filar, ASCC, rozszerza i pogłębia istniejącą współpracę w dziedzinach ochrony środowiska, polityki społecznej, edukacyjnej i naukowej.

Podczas XI Szczytu ASEAN w Kuala Lumpur w 2005 r. podjęto decyzję o rozpoczęciu prac nad Kartą ASEAN¹¹. Zawarta w niej kodyfikacja funkcjonujących norm i instytucjonalizacja organów Stowarzyszenia miała wpłynąć na usprawnienie procesu budowy Wspólnoty ASEAN. Wstępny zarys Karty przedstawiono podczas szczytu w Cebu w styczniu 2007 r., zaś jej ostateczną wersję przyjęto na szczycie w Singapurze w listopadzie tego samego roku¹². Wietnam zaakcentował swój pozytywny stosunek do przyjętego kierunku integracji regionalnej ratyfikując Kartę 6 marca 2008 r.¹³

Na podstawie przyjętego harmonogramu działań Wspólnota ASEAN powinna powstać do 2015 r. Kilka czynników wskazuje, że dotrzymanie tego terminu może okazać się trudne. Jednym z nich jest znaczna różnica między stanem obecnym a postulowanym w dziedzinie ASC i ASSC. Stanowią one dla krajów członkowskich nowe płaszczyzny współpracy, w których integracja może trwać dłużej niż siedem lat¹⁴. Innym jest kwestia trwałego rozwiązania kryzysu w Birmie. Sytuacja w tym kraju stanowi test spójności i sprawności funkcjonowania Stowarzyszenia¹⁵. Paraliż decyzyjny w tej sprawie wynikał ze sprzeciwu m.in. Wietnamu¹⁶ wobec zastosowania nacisku politycznego na rząd w Rangunie. Odpowiedzią władz Filipin

⁹ Między innymi w sektorze produktów rolnych, tekstylnych, elektronicznych i turystyce. Szerzej: ibidem.

¹⁰ Kategoria „Partnerów dialogu” obejmuje m.in. Chiny, Indie, Japonię i Koreę Południową.

¹¹ Patrz: „Deklaracja o ustanowieniu Karty ASEAN”, 12 grudnia 2005 r., Kuala Lumpur, <http://www.aseansec.org/18030.htm> (wejście: 15.04.2009).

¹² W swojej ostatecznej wersji Karta ASEAN nie wprowadza istotnych zmian w funkcjonowaniu Stowarzyszenia. Na mocy Karty kodyfikacji mają ulec już istniejące normy zwyczajowe, w tym zwłaszcza mechanizm podejmowania decyzji przez konsensus. Interesujący jest art. 14 Karty, który nakłada na Stowarzyszenie wymóg utworzenia organu ochrony praw człowieka. Problemy z przestrzeganiem praw człowieka w części krajów ASEAN pozwalają przypuszczać, że powstały organ raczej nie zostanie wyposażony w znaczące kompetencje.

¹³ Wietnam stał się tym samym piątym z kolei (po Singapurze, Brunei, Malezji i Laosie) sygnatariuszem Karty.

¹⁴ Szerzej patrz: Wayne Arnold, *Historic Asean Charter Reveals Divisions*, „International Herald Tribune”, 20.11.2007.

¹⁵ Patrz: *Burma Warned over Asean Charter*, BBC News, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/7101239.stm> (wejście: 15.04.2009).

¹⁶ Podobne stanowisko zajmują Laos i Kambodża.

stała się groźba odmowy ratyfikacji Karty¹⁷ w wypadku braku podjęcia działań na rzecz rozwiązania kryzysu birmańskiego. Dalsza integracja państw ASEAN może więc oznaczać konieczność rezygnacji z jednej z fundamentalnych norm Stowarzyszenia, tzn. zasady nieingerencji w sprawy wewnętrzne.

Znaczące wydarzenia i procesy zachodzące w ASEAN pozostawiają w cieniu współpracę Wietnamu w ramach subregionu rzeki Mekong. Pierwszą instytucją tego obszaru stała się Komisja Rzeki Mekong¹⁸, utworzona w 1995 r. i skupiająca, oprócz SRW, także Tajlandię, Laos i Kambodżę. Realizowane przez Komisję zadania skupiają się ściśle na zagadnieniach związanych z utrzymaniem, zarządzaniem i rozwojem dorzecza Mekongu¹⁹. W 2002 r. w Phnom Penh powołano Organizację Subregionu Mekong. Ma ona zarówno szerszy zakres podmiotowy, jak i przedmiotowy²⁰. Jej dotychczasowe osiągnięcia pozostają nikłe, jednak zainteresowanie i zaangażowanie we współpracę deklarują Chiny oraz Japonia. Wymiernym efektem kooperacji ma być przekazanie kwoty ponad 40 mld USD na realizowane projekty w ciągu najbliższych 25 lat²¹. Efektywne wykorzystanie przyznanych środków może stanowić istotny czynnik wspomagający rozwój krajów członkowskich, jak też przyczynić się do wzrostu znaczenia samej organizacji w przyszłości.

3. Stosunki Wietnamu z Chinami

Czynniki kształtujące stosunki wietnamsko-chińskie w latach 90. XX w., zarówno te ograniczające, jak i stymulujące współpracę, zachowały swoją aktualność także w XXI w. Ich efektem jest z jednej strony dalszy rozwój kontaktów w sferze politycznej oraz gospodarczej, z drugiej zaś trwający impas w kwestiach spornych (dotyczących przede wszystkim zwierzchności nad Archipelagami Spratly i Paracele).

Przyszłość relacji dwustronnych w XXI w. była tematem rozmów na najwyższym szczeblu podczas wizyt w Chinach sekretarza generalnego KPW Le Kha Phieu w 1999 r. i prezydenta Tran Duc Luonga w 2000 r. Ich rezultatem są dwa dokumenty opisujące wizję stosunków wietnamsko-chińskich w nowym tysiącle-

¹⁷ Warunkiem wejścia Karty ASEAN w życie jest jej ratyfikacja przez wszystkie kraje członkowskie Stowarzyszenia.

¹⁸ Mekong River Commission – MRC.

¹⁹ Szerzej patrz: Małgorzata Pietrasiak, *Indochiny – trudna integracja*, „Azja-Pacyfik” 2006, nr 9.

²⁰ Oprócz czterech krajów-członków MRC w jej skład wchodzi także Birma i chińska prowincja Yunnan. Organizacja Subregionu Mekong ma rozwijać działania w sferze ochrony środowiska, turystyki oraz energetyki na obszarze dorzecza wyżej wymienionej rzeki.

²¹ Znaczne zaangażowanie finansowe Japonii ocenia się jako podyktowane szukaniem wsparcia dla grupy G-4 w kontekście reformy struktur ONZ. Szerzej patrz: ibidem.

ciu: tzw. 16 Zasad²² oraz Wspólna deklaracja o współpracy²³. W kolejnych latach w sposób wyraźny wzrosła liczba spotkań przedstawicieli obu państw na wszystkich szczeblach²⁴. W kwietniu 2001 r. specjalnym gościem IX Zjazdu KPW był ówczesny wiceprzewodniczący ChRL Hu Jintao²⁵. Wybrany wówczas sekretarz generalny Nong Duc Manh, przebywając z oficjalną delegacją w stolicy Chin w listopadzie 2001 r., potwierdził wolę budowy stosunków dwustronnych na podstawie przyjętych w 1999 i 2000 r. deklaracji. Podczas późniejszych wizyt w Hanoi i Pekinie we wspólnych oświadczeniach przedstawicieli obu krajów w sposób szczególny podkreślono zbieżność stanowisk w kluczowych kwestiach, dotyczących m.in. ładu międzynarodowego, praw człowieka i przyszłości Tajwanu²⁶. Istotny udział w intensyfikacji kontaktów bilateralnych mają także fora współpracy regionalnej, w tym przede wszystkim ASEAN + 1, ASEAN + 3 oraz APEC i ASEM²⁷.

Jednym z ważniejszych osiągnięć stosunków wietnamsko-chińskich w XXI w. jest realizacja postanowień traktatów granicznych podpisanych w 1999 i 2000 r. W części dotyczącej granicy lądowej do końca 2007 r. przeprowadzono demarka-

²² Tytuł oryginalny tego ogłoszonego w 1999 r. dokumentu to „16-word Principle”. Wśród wymienionych Zasad znalazły się m.in.: działania na rzecz długoterminowej stabilności wzajemnych stosunków, ich zorientowanie na kwestie przyszłości, rozwój wszechstronnej, dobrosąsiedzkiej współpracy. Szerzej patrz: materiały MSZ SRW, http://www.mofa.gov.vn/en/cn_vakv/ca_tbd/nr040818094447/ns070621153953 (wejście: 15.04.2009).

²³ Tytuł oryginalny: „Joint Declaration on Comprehensive Cooperation”. Dokument ten, stanowiący konkretyzację „16 Zasad”, przyjęto w 2000 r. Szerzej patrz: ibidem.

²⁴ Szacuje się, że liczba spotkań delegacji wietnamskich i chińskich po 2001 r., zarówno na szczeblu najwyższych przedstawicieli, jak i na poziomie ministerstw, departamentów, samorządów oraz organizacji partyjnych, wynosiła średnio ok. 100 rocznie. Ibidem.

²⁵ Ówczesna wizyta Hu Jintao zakończyła się dyplomatycznym zgrzytem, gdy ujawnione zostały informacje o próbach wpłynięcia przez stronę chińską na wybór Le Kha Phieu na stanowisko sekretarza generalnego KPW. Szerzej patrz: Carlyle A. Thayer, *Vietnam in 2001: The Ninth Party Congress and After*, „Asian Survey” 2002, Vol. 42, No. 1, s. 86–87.

²⁶ Wizyty w Pekinie złożyli sekretarz generalny KPW Nong Duc Manh w sierpniu 2006 r. oraz prezydent Nguyen Minh Triet w maju 2007 r. W listopadzie 2006 r. w Hanoi gościła delegacja chińska, której przewodniczył Hu Jintao – już jako osobistość nr 1 w ChRL. Podczas wymienionych wizyt przedstawiciele władz Wietnamu konsekwentnie podkreślali swój pozytywny stosunek wobec polityki „jednych Chin” oraz wyrażali nadzieję na jak najszybszą reunifikację Tajwanu z ChRL. Patrz: *Party Chief Warmly Welcomed in China*, „Vietnam Economy”, <http://www.vneconomy.com.vn/eng/?param=article&catid=0706&id=e07fbf259054b5> (wejście: 15.04.2009) oraz *Vietnamese, Chinese Leaders Hold Talks*, „Vietnam Economy”, <http://www.vneconomy.com.vn/eng/?param=article&catid=0706&id=786e34c4783f76> (wejście: 15.04.2009).

²⁷ Wymienione fora współpracy umożliwiają także organizację spotkań dwustronnych. Przykładem są rozmowy prowadzone przez premiera SRW Nguyen Tan Dunga z premierem ChRL Wen Jiabao podczas szczytu ASEM we wrześniu 2007 r. oraz podczas szczytu ASEAN+1 w październiku 2007 r. Szerzej patrz: materiały MSZ SRW, http://www.mofa.gov.vn/en/cn_vakv/ca_tbd/nr040818094447/ns070621153953 (wejście: 15.04.2009).

cję ok. 85% objętej umową strefy. W kwestii podziału wód w Zatoce Tonkińskiej w kwietniu 2004 r. podpisano Protokół dodatkowy o współpracy w dziedzinie rybołówstwa, zaś od września 2006 r. obszar Zatoki patrolują wspólne oddziały policji morskiej.

Pomyślnie rozwija się także dwustronna współpraca gospodarcza. Jej efektem jest stopniowe umacnianie pozycji Chin jako czołowego partnera Wietnamu w tej sferze. Wartość wymiany handlowej między obydwoma krajami wzrosła z ok. 3 mld USD w 2000 r. do ponad 10 mld USD w 2006 r., zaś w 2007 r. przekroczyła 15 mld USD²⁸. Problemem, który jak dotąd nie znalazł rozwiązania, jest powiększający się ujemny bilans obrotów po stronie SRW²⁹. W związku z postępującą liberalizacją handlu można przypuszczać, że ta tendencja utrzyma się w przyszłości.

Współpraca w dziedzinie inwestycji pozostaje na niskim poziomie. W ostatnich latach notowany jest jednak wzrost zainteresowania wspólnymi projektami³⁰. W pierwszych dziewięciu miesiącach 2007 r. wartość chińskich inwestycji (FDI) w Wietnamie wyniosła ok. 280 mln USD, co oznaczało siódme miejsce wśród wszystkich inwestorów. Tym samym w perspektywie kilkunastu lat Chiny mają szansę stać się kluczowym partnerem SRW także w dziedzinie inwestycji.

W całokształcie dwustronnych stosunków gospodarczych z każdym rokiem wzrasta znaczenie współpracy regionów przygranicznych. Istniejące już w latach 90. XX w. powiązania handlowe stały się podstawą do utworzenia w 2004 r. specjalnej Strefy Współpracy Ekonomicznej, obejmującej część chińskiej prowincji Guangxi i wietnamskiej Lang Son. Na obszarze Strefy obowiązują znaczne przywileje celne i podatkowe, zaś w przyszłości planowane są wspólne inwestycje³¹.

Najpoważniejszą kwestią sporną w relacjach między SRW a ChRL pozostaje sprawa przynależności Wysp Spratly i Paraceli. Oficjalne stanowiska obu krajów w tej kwestii pozostają rozbieżne, aczkolwiek kilka wydarzeń wskazywało na możliwość załagodzenia istniejącego konfliktu. Jedno z nich to podpisanie przez

²⁸ Dane za Głównym Urzędem Celnym ChRL. Władze Wietnamu i Chin planowały osiągnięcie rocznej wysokości obrotów w wysokości 15 mld USD w 2010 r.

²⁹ Na przykład w kwocie 8 mld USD obrotów handlowych między ChRL a SRW w pierwszym półroczu 2007 r. 1,6 mld przypadało na wietnamski eksport, zaś 6,4 mld na import. Dane za: ibidem.

³⁰ Między innymi w ramach Chińskiego Forum Biznesu, a także dzięki coraz liczniejszym porozumieniom gospodarczym na szczeblu ministerialnym. Szerzej patrz: *Vietnam – China Business Forum: Deals Worth over US\$1bil Signed*, „Vietnam Economy” <http://www.vneconomy.com.vn/en/g/?param=article&catid=0706&id=0732f248665718> (wejście: 15.04.2009)

³¹ Na obszarze strefy obowiązują zerowa taryfa celna oraz brak podatku importowego. Wśród inwestycji najważniejsze dotyczą branży przetwórczej, a także rozbudowy infrastruktury. Przy współudziale finansowym Azjatyckiego Banku Rozwoju i UNDP budowane są m.in. dwie autostrady łączące Hanoi z prowincją Yunnan. Szerzej patrz: *China-Vietnam Economic Cooperation Zone to Boost Bilateral Trades*, Xinhua News Agency, http://english.people.com.cn/200704/04/eng20070404_363544.html (wejście: 15.04.2009).

zainteresowane państwa w 2002 r. Deklaracji zasad postępowania stron na Morzu Południowochińskim, która nakładała na sygnatariuszy obowiązek rozwiązywania sporów na drodze rokowań. Innym była chińska inicjatywa z marca 2005 r. o współpracy z Wietnamem i Filipinami przy eksploracji dna morskiego w części obszarów Wysp Spratly i Paraceli³². Proces stabilizacji został przerwany wraz z zaostreniem stanowiska rządu w Pekinie w 2007 r. Pierwszym spośród wielu zdarzeń było zakwestionowanie w kwietniu 2007 r. wietnamskiego pozwolenia udzielonego firmie British Petroleum (BP) na eksploatację złóż na obszarze archipelagów. Hanoi odrzuciło ten protest, jednak przedstawiciele koncernu zrezygnowali z przyznanej im koncesji. W podobnych okolicznościach pół roku później z prowadzonej inwestycji wycofał się indyjski koncern Oil and Natural Corporation Limited (ONGC). W lipcu jednostki chińskiej floty ostrzelały wietnamskie łodzie rybackie prowadzące połowy na spornym terytorium. 20 listopada władze ChRL ogłosiły formalne włączenie Wysp Spratly i Paraceli pod administrację prowincji Hainan. W tym samym czasie (16–23 listopada) chińskie okręty wojenne przeprowadziły na tym obszarze manewry. Strona wietnamska odpowiedziała notą protestacyjną oraz zezwoleniem, pierwszy raz od początku *doi moi*, na antychińskie protesty przed placówkami dyplomatycznymi ChRL w Hanoi i mieście Ho Chi Minh³³.

Podczas rozmowy premierów SRW i ChRL na szczycie ASEAN w Singapurze w listopadzie 2007 r. szef rządu chińskiego wezwał do poszukiwania rozwiązań kwestii archipelagów na drodze dwustronnych rokowań. Dla strony wietnamskiej szansą na pomyślne rozwiązanie sprawy może być ewentualne włączenie jej do porządku obrad Rady Bezpieczeństwa ONZ, której niestałym członkiem SRW jest od stycznia 2007 r.

4. Stosunki Wietnamu z Rosją

Uregulowanie kwestii wietnamskiego długu wobec Rosji we wrześniu 2000 r. umożliwiło, pozostające dotąd w sferze deklaracji³⁴, pogłębienie stosunków dwustronnych między obydwoma krajami. Ważnym krokiem w tym kierunku była wizyta prezydenta Federacji Rosyjskiej (FR) Władimira Putina w SRW w marcu 2001 r. Podjęte wówczas decyzje miały kluczowe znaczenie dla rozwoju relacji między Hanoi a Moskwą w XXI w. Podpisana została m.in. Deklaracja ustanawia-

³² Dnia 14 marca 2005 r. podpisane zostało stosowne porozumienie. W pracach badawczych biorą udział wspólnie koncerny: wietnamski PetroVietnam, chiński CNOOC i filipiński PNOC.

³³ Szerzej na temat opisanych wydarzeń patrz: Andrew Symon, *China, Vietnam Churn Diplomatic Waters*, „Asian Times”, <http://www.atimes.com/atimes/China/IL20Ad01.html> (wejście: 15.04.2009).

³⁴ Budowa strategicznego partnerstwa między Wietnamem a Rosją została wpisana do wspólnej deklaracji podpisanej podczas wizyty premiera FR Wiktora Czernomyrdina w Hanoi w 1997 r.

jąca strategiczne partnerstwo obu krajów, która zobowiązuje strony do zacieśniania współpracy zarówno na płaszczyźnie politycznej, jak i gospodarczej. W dokumencie podkreślono, że u podstaw strategicznego partnerstwa leży wspólnota wartości, jak również zbieżność stanowisk wobec bieżących problemów międzynarodowych³⁵. Podczas tej samej wizyty rozstrzygnięta została też kwestia przyszłości bazy wojskowej w zatoce Cam Rahn, dzierżawionej dotąd przez Rosję³⁶. Wobec wygórowanych warunków finansowych stawianych przez władze Wietnamu zdecydowano o nieprzedłużaniu obowiązującej umowy.

Realizując postanowienia Deklaracji, oba państwa w kolejnych latach prowadziły ożywiony dialog, którego efektem są liczne umowy dwustronne z zakresu współpracy, m.in. w dziedzinie handlu, inwestycji, technologii i nauki. Podczas dwóch spotkań na najwyższym szczeblu w Moskwie i Hanoi w październiku i listopadzie 2006 r. przedstawiciele SRW i FR pozytywnie ocenili dotychczasowy przebieg realizacji strategicznego partnerstwa, zapewniając jednocześnie o dalszej rozbudowie wzajemnych powiązań w przyszłości.

Wraz z intensyfikacją kontaktów politycznych rozwija się także współpraca gospodarcza między Wietnamem a Rosją. W dziedzinie handlu od 2000 r. notowany jest stały wzrost obrotów na poziomie 15% rocznie. Dzięki temu wartość dwustronnej wymiany towarów przekroczyła w 2005 r. kwotę miliarda USD³⁷. Relatywnie wyższy wzrost obrotów notowany z innymi państwami pozostawia Rosję, podobnie jak w latach 90. XX w., wśród drugorzędnych partnerów handlowych Wietnamu. Na niskim poziomie utrzymuje się także współpraca w dziedzinie inwestycji. Okres ożywienia, który nastąpił w drugiej połowie lat 90. XX w. (gdy wrócono do realizacji rozpoczętych jeszcze w latach 80. XX w. projektów), okazał się krótkotrwały. Liczba nowych przedsięwzięć pochodzących z FR w pierwszych latach XXI w. jest niewielka³⁸.

³⁵ Wśród wymienionych wartości i zasad znalazł się m.in. sprzeciw wobec pojawiających się w stosunkach międzynarodowych kategorii „humanitarnej interwencji” oraz „ograniczonej suwerenności”. Oba państwa podkreśliły także swoje negatywne stanowisko wobec ówczesnych planów zmian w układzie ABM z 1972 r. przez Stany Zjednoczone. Szerzej patrz: Małgorzata Pietrasiak, *Stosunki wietnamsko-rosyjskie w okresie modernizacji systemu społeczno-ekonomicznego Wietnamu*, „Stosunki Międzynarodowe” 2002, nr 1–2, s. 195.

³⁶ Port wojenny w zatoce Cam Rahn został wybudowany jeszcze w czasie trwania drugiej wojny indochińskiej przez Stany Zjednoczone. W 1979 r. na mocy dwustronnej umowy baza została wydzierżawiona Związkowi Radzieckiemu na 25 lat. Do końca lat 80. XX w. stacjonowała w niej znaczna część radzieckiej floty Pacyfiku.

³⁷ Dane za: materiały MSZ SRW, http://www.mofa.gov.vn/en/cn_vakv/euro/nr040819111648/ns070919141659 (wejście: 15.04.2009).

³⁸ Suma wszystkich inwestycji rosyjskich w Wietnamie według danych do stycznia 2007 r. wyniosła ok. 300 mln USD. Dane za: ibidem.

Pomimo nieznacznego udziału w całokształcie kontaktów ekonomicznych kooperacja w tej sferze z Rosją pozostaje dla Wietnamu bardzo istotna. Przyczyną jest koncentracja dwustronnej współpracy w gałęziach gospodarki uznawanych za strategiczne, tzn. w energetyce, eksploatacji surowców oraz przemyśle zbrojeniowym. W pierwszej z tych dziedzin realizowane są wspólne kosztowne projekty. Wśród nich największym pozostaje hydroelektrownia w Son La³⁹. Oprócz rozbudowy tradycyjnych elektrowni strona wietnamska zabiega o rosyjskie wsparcie dla prac nad rozwojem energetyki atomowej. Listy intencyjne oraz deklaracje podpisane w tej kwestii pozostają jednak enigmatyczne i nie zdradzają szczegółów współpracy. O znaczeniu tego kierunku kooperacji świadczą plany władz SRW, zgodnie z którymi do 2040 r. 30% produkowanej energii ma pochodzić z reaktorów atomowych⁴⁰.

Eksploracja surowców naturalnych stanowi wciąż jedno z głównych źródeł dochodu budżetu wietnamskiego, dlatego też współpraca z rosyjskimi koncernami w tej dziedzinie jest rozwijana. W 2007 r. podpisany został suplement do umowy o funkcjonowaniu przedsiębiorstwa Vietsovpetro, zawierający plany przedsięwzięć wykraczające poza 2010 r. W ostatnich latach firma ta traci jednak znaczenie na rzecz Petrovietnamu i Gazpromu. Prowadzone przez oba podmioty badania wskazują, że wietnamskie ładowe złoża ropy mogą być większe od pochodzących spod dna morskiego. Dlatego też znaczna część przyszłych wspólnych projektów dotyczy prowadzenia odwiertów na lądzie. Władze wietnamskie zabiegają także o inwestycje w przetwórstwo surowców. Efektem jest podpisana we wrześniu 2007 r. umowa między Petrovietnamem a Gazpromem o budowie w ciągu kilku lat nowoczesnej rafinerii.

Wymiernym wynikiem dwustronnej współpracy w sferze wojskowej są znaczące zakupy sprzętu rosyjskiego uczynione na potrzeby wietnamskiej armii⁴¹. Wraz z zawartymi kontraktami podpisane zostały umowy o modernizacji uzbrojenia Wietnamskiej Armii Ludowej (WAL) w przyszłości oraz o kooperacji koncernów zbrojeniowych obu państw w dziedzinie technologii.

U podstaw dwustronnej współpracy w wymienionych dziedzinach leżą raczej czynniki ekonomiczne, nie zaś strategiczne. Stosunki z Wietnamem mają bowiem dla FR charakter podrzędny wobec więzi z Chinami. Można przypuszczać, że

³⁹ Wartość tej inwestycji, współfinansowanej także przez Bank Światowy, szacowana jest na ok. 4 mld USD.

⁴⁰ Zgodnie z tym samym planem do 2025 r. w Wietnamie ma działać sześć reaktorów, każdy o mocy tysiąca megawatów. Szerzej patrz: Federico Bordonaro, *Russia's New Vietnamese Courtship*, „Asia Times”, http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/HI30Ag01.html (wejście: 15.04.2009).

⁴¹ W tym m.in. 50 rakiet ziemia–powietrze, 12 okrętów patrolowych „Svietliak” oraz 4 myśliwce Su-30. Szerzej patrz: ibidem.

w wypadku poważnego kryzysu na linii Pekin–Hanoi Rosja nie zaryzykowałaby pogorszenia stosunków z ChRL, stając po stronie SRW.

5. Stosunki Wietnamu ze Stanami Zjednoczonymi

Podpisanie Dwustronnej umowy handlowej (BTA) oraz wizyty najwyższych przedstawicieli władz USA w Hanoi w 2000 r. zakończyły proces normalizacji stosunków między Wietnamem a Stanami Zjednoczonymi. Zniesienie istniejących barier w kontaktach między dwoma krajami wpłynęło na znaczącą intensyfikację dwustronnej współpracy gospodarczej oraz w sferze bezpieczeństwa.

Zawarcie BTA okazało się jednym z ważniejszych czynników stymulujących rozwój całej wietnamskiej gospodarki w XXI w. W dziedzinie handlu wskaźnik wzrostu obrotów z USA w latach 2001–2007 był najwyższy spośród wszystkich partnerów SRW. Suma eksportu i importu między obydwoma państwami wynosiła ok. 1,5 mld USD w 2001 r., zaś w 2006 r. – 9,7 mld USD. Wartość obrotów w pierwszym półroczu 2007 r. osiągnęła poziom 6,3 mld USD⁴². Tym samym USA stały się w ostatnich latach jednym z najważniejszych partnerów handlowych Wietnamu. Znaczenie współpracy w tej sferze wzmacnia fakt dodatniego bilansu obrotów notowany przez SRW⁴³. W omawianym okresie Stany Zjednoczone zwiększają także swój udział wśród czołowych zagranicznych inwestorów na wietnamskim rynku. Łączna wartość amerykańskich FDI od 1988 do 2007 r. wyniosła ponad 2,6 mld USD⁴⁴.

Rozwój kontaktów gospodarczych wspomagają zawierane po 2001 r. umowy dwustronne. Składają się na nie zarówno porozumienia sektorowe⁴⁵, jak też negocjacje związane bezpośrednio z wietnamskim członkostwem w Światowej Organizacji Handlu (WTO). W tej ostatniej kwestii warunkiem *sine qua non* włączenia do organizacji jest zawarcie odpowiednich umów m.in. ze Stanami Zjednoczonymi. Uwieńczeniem kilkuletnich negocjacji między przedstawicielami Hanoi i Waszyngtonu stało się przyjęcie 31 maja 2006 r. Porozumienia o dostępie do rynków. 29 grudnia 2006 r. prezydent George Bush podpisał dokument o ustanowieniu sta-

⁴² Dane za: www.vietpartners.com/statistic-IMEX.htm (wejście: 15.04.2009).

⁴³ Wartość wietnamskiego eksportu w całości wymiany handlowej z USA w 2007 r. (9,7 mld USD) wyniosła 8,6 mld USD, zaś import do SRW 1,1 mld. Udział rynku amerykańskiego w całości wietnamskiego eksportu to ok. 20%. Dane za: *ibidem*.

⁴⁴ Daje to Stanom Zjednoczonym siódme miejsce wśród największych inwestorów w Wietnamie. Dane za: www.vietpartners.com/statistic-fdi.htm (wejście: 15.04.2009).

⁴⁵ Wśród nich najważniejsze to: Porozumienie o współpracy naukowej i technologicznej (zawarte w 2001 r.), Porozumienie w sprawie handlu tekstyliami (2003 r.), Umowa o ruchu lotniczym (2004 r.), Memorandum o współpracy w dziedzinie rolnictwa (2005 r.).

łych normalnych stosunków handlowych między USA a SRW (Permanent Normal Trade Relations – PNTR), dzięki któremu 11 stycznia 2007 r. Wietnam został 150 członkiem WTO. Uzupełnieniem PNTR, a zarazem ostatnią zawartą dotąd umową o charakterze gospodarczym było Porozumienie ramowe o handlu i inwestycjach paraflowane przez prezydentów obu krajów 21 lipca 2007 r.

Podstawę do rozwoju stosunków wietnamsko-amerykańskich w sferze bezpieczeństwa stanowi wspólna percepcja rosnącej potęgi Chin. Hanoi dostrzega we współpracy z USA możliwość zabezpieczenia przed ewentualnymi nieprzyjawnymi działaniami ChRL, zwłaszcza w kontekście sporu o Wyspy Spratly i Paracele. Waszyngton w kwestii Wysp zajmuje stanowisko zbieżne z wietnamskim, choć wynika ono z innych przesłanek⁴⁶. Ponadto USA upatrują w SRW coraz istotniejszy element utrzymania systemu regionalnej równowagi sił⁴⁷.

Kwestie związane z bezpieczeństwem stanowią tematykę licznych rozmów przedstawicieli obu państw. Najważniejsze, przeprowadzone na szczeblu ministrów obrony, odbyły się w listopadzie 2003 r., gdy w Waszyngtonie gościł gen. Pham Van Tra, oraz w czerwcu 2006 r., podczas wizyty w Hanoi sekretarza obrony USA Donalda Rumsfelda. W wydanych wówczas komunikatach podkreślono wolę dalszej współpracy obu państw w dziedzinie bezpieczeństwa. Wymiernym efektem wizyt były porozumienia o zasadach korzystania z wietnamskich portów przez okręty amerykańskie oraz umowa o szkoleniu oficerów WAL w akademiach w USA. W najbliższych latach prawdopodobne wydaje się także nawiązanie współpracy w dziedzinie uzbrojenia. Dotychczasowy zakaz handlu bronią uchylają bowiem zapisy zawarte w PNTR.

Należy wspomnieć, że więzi wietnamsko-amerykańskie cementuje także postawa władz SRW wobec zjawiska terroryzmu. Hanoi potępiło zamachy z 11 września 2001 r., zaś kilka miesięcy później poparło rezolucję RB ONZ w sprawie Afganistanu. W kolejnych latach podczas dwustronnych rozmów strona wietnamska wyrażała ostrożne poparcie dla prowadzenia tzw. wojny z terrorem. Współpracę w tej kwestii podjęły także służby wywiadowcze obu krajów.

⁴⁶ Dla Stanów Zjednoczonych priorytetowe znaczenie ma utrzymanie swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim (w tym zwłaszcza przez Cieśninę Malakka), przez które przebiegają główne szlaki zaopatrzenia najważniejszych regionalnych sojuszników USA, tzn. Korei Południowej i Japonii.

⁴⁷ Szerzej patrz: J. Peter Pham, *From Normalization to Partnership. An Overview of Relations between United States and Vietnam*, „American Foreign Policy Interests” 2005, Vol. 27, No. 5, s. 412–413.

6. Stosunki Wietnamu z innymi kluczowymi partnerami (Japonią, Unią Europejską, Indiami)

Znaczenie stosunków Wietnamu z Japonią w XXI w. opiera się, podobnie jak we wcześniejszym okresie, na intensywnej współpracy gospodarczej. Wszystkie tendencje, które zaistniały w tej sferze w latach 90. XX w.⁴⁸, utrzymały się w kolejnym dziesięcioleciu. W efekcie obrotu handlowe między obydwooma krajami wzrosły z kwoty 4,87 mld USD w 2000 r. do ok. 10 mld USD w 2006 r.⁴⁹ Japonia pozostaje także drugim (po Stanach Zjednoczonych) rynkiem eksportowym Wietnamu. Progres zanotowano także w dziedzinie inwestycji bezpośrednich. Łączna wartość realizowanych projektów wzrosła z ok. 4 mld USD w 2000 r. do ponad 8,7 mld USD we wrześniu 2007 r.⁵⁰, co oznacza, że Japonia jest czwartym największym inwestorem w Wietnamie. Istotną część dwustronnej współpracy gospodarczej stanowią środki Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA). Między 2000 a 2005 r. Tokio przekazało SRW ok. 5 mld USD w ramach ODA, co stanowi ok. 30% całej otrzymanej przez Hanoi pomocy⁵¹. Na dalsze zacieśnienie więzi ekonomicznych wpływ mogą mieć zawierane umowy bilateralne oraz planowane utworzenie Strefy Wolnego Handlu między obydwooma krajami.

Pomyślny rozwój stosunków gospodarczych skłonił władze Wietnamu i Japonii do rozszerzania kooperacji także na inne dziedziny. Kwestia kompleksowej współpracy na wielu płaszczyznach była przedmiotem rozmów dwustronnych na najwyższym szczeblu. Podczas wizyty ministra spraw zagranicznych Japonii w Hanoi w lipcu 2004 r. podpisana została Deklaracja o rozwoju stosunków bilateralnych. W październiku 2006 r. premierzy obu państw zawarli w Tokio Porozumienie o strategicznym partnerstwie⁵². Na mocy przyjętych dokumentów Wietnam i Japonia zainicjowały współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa. Wspólne działania ma koordynować powołany w maju 2007 r. Komitet Współpracy⁵³.

⁴⁸ Wśród nich najważniejsze to systematyczny wzrost obrotów handlowych i wartości inwestycji na poziomie kilkunastu procent rocznie.

⁴⁹ Dane za: *Vietnam-Japan Trade to Increase this Year*, „Xinhua News Agency”, http://english.people.com.cn/200603/11/eng20060311_249687.html (wejście: 15.04.2009).

⁵⁰ Dane za: www.vietpartners.com/statistic-fdi.htm (wejście: 15.04.2009).

⁵¹ Łączna kwota ODA, którą Japonia przyznała Wietnamowi w latach 1992–2005, wynosi ok. 11 mld USD. Oznacza to, że Tokio pozostało największym dawcą pomocy rozwojowej do SRW. Dane za: materiały MSZ SRW, http://www.mofa.gov.vn/en/cn_vakv/ca_tbd/nr040818111106/ns070817150104 (wejście: 15.04.2009).

⁵² Oryginalny tytuł dokumentu: „Toward a Strategic Partnership for Peace and Prosperity in Asia”.

⁵³ Podstawą działalności Komitetu są coroczne spotkania na szczeblu ministrów spraw zagranicznych. Należy też wspomnieć, że we współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa wpisuje się też zainicjowany w 2001 r. Dialog prowadzony przez Ministerstwa Obrony na szczeblu departamentów.

Czynnikiem, który może mieć decydujący wpływ na pomyślny rozwój stosunków dwustronnych w tej sferze w przyszłości, wydaje się zbliżone stanowisko Hanoi i Tokio wobec wzrostu pozycji Chin w regionie Azji Wschodniej.

Nawiązane w latach 90. XX w. stosunki między Wietnamem a Unią Europejską są pogłębiane także w XXI w. Na płaszczyźnie instytucjonalnej najważniejszą kwestią stało się wypracowanie nowego dokumentu definiującego wzajemne relacje, który zastąpiłby obowiązujące od 1995 r. Porozumienie o współpracy. Podczas szczytu ASEM w Hamburgu w maju 2007 r. przedstawiciele UE i SRW wydali wspólne oświadczenie o rozpoczęciu negocjacji nad nowym traktatem. W czerwcu 2005 r. władze Wietnamu przyjęły propozycję Brukseli o uruchomieniu tzw. planu generalnego⁵⁴, stając się pierwszym krajem w regionie będącym stroną tej umowy. W dziedzinie współpracy gospodarczej Unia Europejska, traktowana jako jeden podmiot, umocniła swoją pozycję wśród najważniejszych partnerów Wietnamu. Wartość obrotów handlowych zwiększyła się z ok. 3,6 mld USD w 1999 r. do ok. 10 mld USD w roku 2006 r., rosnąc szczególnie szybko od 2004 r., gdy obydwa państwa obowiązują Porozumienie o dostępie do rynków⁵⁵. Suma inwestycji prowadzonych przez kraje UE wzrosła z ok. 4,2 mld USD w 1998 r. do ok. 8,3 mld USD we wrześniu 2007 r.⁵⁶ Unia Europejska pozostała także drugim (po Japonii) dawcą pomocy rozwojowej dla Wietnamu. W planach Wspólnoty znajdują się zapisy o systematycznym zwiększaniu ODA dla SRW do poziomu ok. 30% całości przyjmowanych przez ten kraj środków w 2013 r.⁵⁷

Państwem, które dopiero w XXI w. stało się znaczącym partnerem Wietnamu, są Indie. Dwustronne relacje na wszystkich płaszczyznach w ciągu lat 90. XX w. pozostawały na relatywnie niskim poziomie. Rozwój stosunków bilateralnych w ostatnich latach dotyczy głównie sfery bezpieczeństwa. Jest on w głównej mierze spowodowany „czynnikiem chińskim” i wspólną obawą przed konsekwencjami dalszego wzrostu potęgi ChRL⁵⁸. Pierwszym wydarzeniem wpisującym się w pro-

⁵⁴ Tzw. Master Plan zawierany przez Unię Europejską z wybranymi krajami zawiera wiele ogólnych zaleceń składających się na strategię rozwoju stosunków dwustronnych. Szerzej patrz: materiały Komisji Europejskiej, http://ec.europa.eu/external_relations/vietnam/intro/index.htm (wejście: 15.04.2009).

⁵⁵ Jest to umowa analogiczna do podpisanej przez Wietnam z USA i stanowiła element przygotowań SRW do przystąpienia do WTO. Dane statystyczne za: materiały MSZ SRW, http://www.mofa.gov.vn/en/cn_vakv/euro/nr040823164750 (wejście: 15.04.2009).

⁵⁶ Dane za: ibidem.

⁵⁷ Prognoza wydatków zawarta została w tzw. Country Strategy Paper for Vietnam na lata 2007–2013 opracowanym przez Komisję Europejską. Szerzej patrz: ibidem.

⁵⁸ W wypadku Indii stosunki z Wietnamem wpisują się w szerszy kontekst realizacji strategii nazwanej „Look East Policy”. Szerzej na temat tej strategii w artykule: Sultan Shahin, *India's 'Look East' Policy Pays off*, „Asian Times”, 11.10.2003, <http://www.globalpolicy.org/globaliz/econ/2003/1011indiaasean.htm> (wejście: 15.04.2009).

ces zacieśniania współpracy była wizyta ministra obrony Indii George'a Fernandes w Hanoi w 2000 r., podczas której podpisana została Deklaracja o rozwoju kooperacji w dziedzinie bezpieczeństwa⁵⁹. W lipcu 2007 r. podczas rozmów na najwyższym szczeblu w New Delhi premierzy Wietnamu i Indii podpisali Deklarację o strategicznym partnerstwie. Na jej mocy obydwa kraje zobowiązały się m.in. do stworzenia trwałych mechanizmów dialogu⁶⁰ oraz zawarcia w najbliższym czasie wielu porozumień dotyczących głównie sfery wojskowej. Negocjacje na temat tych umów rozpoczęto na przełomie 2007 i 2008 r.

W ciągu ostatnich kilku lat nastąpił także dynamiczny wzrost współpracy gospodarczej między Wietnamem a Indiami. Wysokość obrotów handlowych wyniosła w 2006 r. ponad miliard USD. Indyjskie inwestycje w SRW do końca 2007 r. osiągnęły wartość ponad 4,6 mld USD⁶¹. Powyższe wskaźniki wciąż stanowią niewielki udział w całości wietnamskich stosunków gospodarczych z zagranicą. Utrzymanie obecnego tempa wzrostu dwustronnych powiązań w tej sferze w ciągu kolejnych kilkunastu lat może jednak uczynić z Indii wiodącego partnera ekonomicznego Wietnamu.

⁵⁹ Szerzej patrz: Amit Kumar, *Fresh Impetus for India–Vietnam Strategic Ties: China as the Driving Force*, „South Asia Monitor”, <http://www.southasiamonitor.org/2007/dec/news/27n5.shtml> (wejście: 15.04.2009).

⁶⁰ Dialog w sferze bezpieczeństwa (Security Dialogue) został ustanowiony w listopadzie 2007 r. i obejmuje coroczne rozmowy dwustronne na szczeblu ministrów obrony.

⁶¹ Tak znacząca wartość inwestycji została osiągnięta dzięki rozpoczęciu realizacji bardzo dużych projektów przez indyjskie koncerny produkujące stal, m.in. przez Grupę Essar (projekt o docelowej wartości 0,5 mld USD) oraz Tata Steel (projekt o docelowej wartości 3,5 mld USD).